

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16742/2022
07.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босилковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ... чији је пуномоћник Драгана Јанковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Краљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 454/21 од 14.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 07.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 454/21 од 14.04.2022. године у тачки 2. става II изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 454/21 од 14.04.2022. године у тачки 2. става II изреке тако што се ОБАВЕЗУЈЕ тужена да на износ накнаде имовинске штете, досуђене првим ставом изреке пресуде Основног суда у Чачку Прр1 184/19 од 01.02.2021. године, плати законску затезну камату почев од означених датума њихове доспелости до 17.04.2019. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиљи износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 184/19 од 01.02.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 466/14, исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење по решењу о извршењу И 466/14 од 24.02.2014. године и то у појединачно одређеним износима од по 1.000,00 динара (укупно 39.000,00 динара) са законском затезном каматом од дана доспећа сваког појединачног износа до исплате и износ од 9.000,00 динара. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 60.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 454/21 од 14.04.2022. године, ставом I изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена наведена првостепена пресуда у делу става првог изреке који се односи на износ накнаде имовинске штете досуђене тужиљи

(у укупном износу од 44.000,00 динара) и у ставу другом изреке (одлука о трошковима поступка). Ставом II изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке који се односи на камату, тако што је: обавезана тужена да на износ накнаде имовинске штете од 35.000,00 динара досуђене ставом првим изреке пресуде првостепеног суда (без трошкова извршног поступка у износу од 9.000,00 динара на које није тражена камата) плати законску затезну камату од подношења тужбе 18.04.2019. године до исплате (тачка 1); а одбијен тужбени захтев за исплату законску затезну камату на исти износ од доспелости сваког појединачног износа до 17.04.2019. године (тачка 2). Ставом III изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом изреке, алинеја 30, 31, 32. и 33. којима је обавезана тужена да тужилци по истом основу накнади штету у појединачно означеним месечним износима од по 1.000,00 динара са законском затезном каматом од дана доспелости до исплате. Ставом IV изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, одлуке садржане у тачки 2. става II изреке, тужилца је због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавила ревизију, позивајући се на члан 404. Закона о паричном поступку (посебна ревизија).

Посебна ревизија је изузетно правно средство које се, због погрешне примене материјалног права, може изјавити против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом. О дозвољености посебне ревизије одлучује Врховни суд, ценећи потребу одлучивања о том правном средству због разматрања правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначавања судске праксе или новог тумачења права.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужилце у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са правним ставом из одлука Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), али и Уставног суда донетих у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужилце на суђење у разумном року (Уж 8232/2015 од 24.11.2015. године; Уж 8104/2015 од 30.06.2016. године).

Из наведеног разлога одлучено као у првом ставу изреке, на основу члана 404. Закона о паричном поступку - ЗПП.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужилце основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба паричног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је 21.02.2014. године покренула извршни поступак против извршног дужника ФРА „Производња машина“ д.о.о. из Чачка, ради наплате новчаног потраживања - неисплаћене разлике зараде и трошкова поступка, досуђеног извршном пресудом Општинског суда у Чачку П1 214/07 од 24.05.2007. године. Извршење је одређено решењем о извршењу И 466/14 од 24.02.2014. године које је достављено Народној банци Србије ради спровођења. Пошто је НБС 18.03.2014. године обавестила суд да извршење није спроведено, закључком од 22.04.2014. наложено је извршном повериоцу – тужилци да стави предлог за даљи ток поступка, па је тужилца поднеском од 29.04.2014. године предложила да се извршење спроведе пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника, а поднеском од 16.05.2016. године и да извршење спроведе суд. Решењем И 466/14 од 13.04.2018. године прекинут је поступак извршења због тога јер је извршни дужник

престао да постоји као правно лице. На предлог тужиље од 24.04.2018. године, поступак извршења је настављен према извршном дужнику АД „ФРА“ Чачак решењем И 466/14 од 04.06.2018. године, након чега је тужиља ургирала да суд спроведе извршење на покретним стварима, док о предлогу тужиље од 29.04.2014. године да се извршење спроведе пописом, проценом и продајом покретних ствари извршног дужника, суд није одлучио. Закључком од 10.06.2020. године одлучено је да се наставља поступак извршења пред јавним извршитељем.

Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 307/2018 од 16.08.2018. године, усвојен је приговор тужиље и утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у означеном извршном поступку, а судији наложено да предузме све мере како би се поступак окончао у року не дужем од четири месеца. Извршни поступак је и даље у току, а тужиља своје потраживање није наплатила.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев и тужиљи досудио накнаду материјалне штете у висини новчаног потраживања досуђеног извршном исправом ради чије принудне наплате је у извршном поступку донето решење о извршењу. По становишту тог суда, доношењем решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року испуњен је материјално-правни услов за подношење тужбе ради накнаде материјалне штете против тужене државе, чија одговорност за штету је објективна.

Другостепени суд је, одлучујући по жалби тужене, преиначио пресуду нижестепеног суда у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу, до дана подношења тужбе. По становишту тог суда, тужиља је тек подношењем тужбе – 18.04.2019. године, позвала тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима нема право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По налажењу Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметим у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

И Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право подносиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањеној за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужилци исплати износе досуђене извршном пресудом Општинског суда у Чачку ПП 214/07 од 04.05.2007. године и решењем о извршењу И 466/14 од 24.02.2014. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, односно у односу на парничне трошкове од дана доношења извршне исправе, па до дана подношења тужбе у овом спору. На тај начин тужилци ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и њено имовно стање биће доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Тужилци су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 18.000,00 динара, за састав тог правног лека и, применом члана 165. став 2. у вези са чл. 153. став 1. и 154. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић